

Mogenstrup Skole 1931

*Af P.K. Poulsen, Grenå, tidl. sognepræst i Ålsø
og provst for Grenå-Nørre Djurs provsti.*

Den 8. september læste jeg her i avisen en lille artikel om min barndoms skole i Mogenstrup.

Det blev jeg sært bevæget ved. Minderne trængte sig på. Derfor følgende.

Husk på, at der er noget, der hedder erindringsforskydninger. Jeg vil forsøge at undgå dem. Men bær over med mig, hvis der alligevel er en lille en!

Det må have været i 1931, jeg startede i 1. klasse hos lærer Christensen. Vejen fra Sebstrup, hvor vi boede, (mor og far havde 10 børn) var lang. Sådan husker man det. Måske var den kun 2-3 km. Men benene var korte og den traditionelle hund, vi skulle passere ved en nærliggende gård, var arrig. Jeg tror ikke, den gjorde noget i virkeligheden, men fæl så den ud for en seksårig af samme højde. Der var andre farer. F.eks. skete det, at der kom en bil!

Bageren dukkede op en gang om ugen med sine 5 stk. ottepundsrugbrød til os og sine lækre femøreskager belagt med gul creme. Men ellers var det småt med biler. Heldigvis havde min bror Karl forstand på den slags. Kom der en ukendt bil, kommanderede han os til at stå stille. Han gik modigt nogle meter frem og råbte, så det gjaldede: »Det er en kørover bil!«

Så sprang vi over grøften og ud på marken. Råbte han derimod: »Det er en almindelig bil,« nøjedes vi med at krybe ned i grøften, til uvæsenet havde passeret os.

Om vinteren frygtede vi vejret og mørket. Om sommeren hugormene. Vi viste jo fra pålidelig kilde, at de kunne tage sig selv i halen og løbe efter os som et andet cykelhjul. Ikke sært, at min lillebror Johannes sukkede: »Jeg kan så godt lide sommeren. Bare der ikke havde været tordenvejr, hvepse og hugorme!«

Skolen dukkede op bag nogle grantræer og hilste os velkommen med sine store vinduer. Sådan som vi så tit ser det på skolerne fra dengang. Forgangen var af den sædvanlige slags med tavlede gulve og en træskohylde, der havde plads til 30-40 par træsko. Dem skulle vi skifte til i hvert frikvarter.

Mogenstrup skole i 1931. P. K. Poulsen sidder på anden række midterst af de syv drenge. Nr. 2 fra venstre i rækken er hans bror Svend, og nr. 5 fra venstre er broderen Søren.

Forår og efterår brugte vi »stonthoser«. På dem var der ikke så mange huller at stoppe, eftersom de ikke havde bund. Der var en strop under foden fra side til side og en lille løkke, der gik hen omkring den midterste tå.

Om sommeren var vi naturligvis barbenede og ofte barfodede. Nu vi er i forgangen, vil jeg skyndsomt fortælle om en efterårsmorgen med mange nedfaldne pærer i degnens have.

Det var naturligvis forbudt område. Men fra forgangen ud til haven var der et vindue. Den længste dreng blev hejst ud med ansigtet først. To andre stærke drenge holdt ham i benene. Så ragede han pærer til sig.

Denne morgen kom degnen lidt før han plejede. Vi andre kunne ikke nå at advare de tre. Vi stod musestille, mens de tre råbte og skreg af begejstring, Indtil de blev opmærksomme på stilheden. Så vankede der! Dog husker jeg ikke, om det var med spanskør eller bare et par kindheste (lussinger).

Der var - inde i skolen - tre rækker borde og bænke, skolepulte. Bord og bænk var sammenføjjet. Vi sad 2 i hver »karet«, som vi kaldte dem.

En skråtstillet bordplade kunne vippes op, og under den var der plads til en tavle, griffel, et par bøger og en madpakke.

Første årgang sad på een række. 2. årgang på række nr. 2 og 3. årgang på række nr.3.

Når degnen havde regning med den ene række, kunne den anden skrive og den tredje læse, snart højt, snart stille for sig selv.

Degnen blev let hidsig. En dag sagde han til en dreng: »Tre gange tre er ni. Gentag!«

Drengen: »Tre gange tre er ni. Gentag!«

Det gav en kindhest. Drengen blev meget forbavset. Det er han nok stadigvæk. Blev vi for højrøstede, tog degnen et spanskrør i hver hånd og gik op og ned mellem bordrækkerne. Så svirpede han med spanskrørene ned i pultene. Det var han god til, og vi fik fingrene til os i en fart. Bagefter læste han videre i sin elskede avis.

Første dag i skolen ville han undersøge, hvor meget vi kunne hjemmefra. Jo mere vi kunne, jo bedre var det. Jeg havde lært meget hjemme, men da han skrev nogle bogstaver og tal på tavlen og gik fra bord til bord, kneb det. Jeg havde ikke fået briller dengang og sad langt nede. Min gode ven, Alfred Vang, som sad ved samme bord, hjalp mig. Han kunne godt se, men kendte hverken tal eller bogstaver. Han blev først spurgt og valgte at hyle som en stukket gris. Jeg indså med det samme, at det var klog taktik, og brølede, sådan som jeg plejede at gøre, hvis en af mine søskende tog min sukkermad.

Degnen blev så forbløffet, vel nærmest bange, at han skyndte sig videre.

Kakkelovnen stod næsten ud for Alfreds og mit bord. Den varmede af og til meget; mest dog for lidt. Så skulle der hentes tørv og fyres. Det var Alfred og jeg eksperter i. Fingrene blev lidt sorte, men det gjorde ikke så meget. Vi havde jo ikke papir, men tavle og griffel. Når tavlen var fyldt med ord eller tal, vendte vi den og skrev videre. En griffel kostede 2 øre. Den blev brugt, til der kun var 4 cm tilbage. Med hjemmefra havde vi en lille flaske fyldt med vand. Lidt vand og en klud kunne gøre tavlen fin og ren. Havde man glemt kluden, brugte man trøjeærmet. Havde man ikke vand med, ventede vi, til degnen vendte ryggen til. Så spyttede vi og tværede løs. En dreng gjorde det med buksebagen, husker jeg.

Det var jo i 1931, jeg begyndte at gå i skole, og da var der ikke mange penge til skolerne. Kommunerne skulle også spare dengang.

Det skete, at degnen skulle hente et eller andet i Skive. Forinden truede han os med al landsens ulykker, hvis vi lavede ballade. Hans kone, påstod han, skulle nok se ud ad vinduet en gang imellem. Det tror jeg nu ikke, hun gjorde. Måske stoppede hun vat i ørerne i stedet for? En gang imellem skulle vi arbejde for degnen. Stenbroen skulle luges. Det var det værste. Havearbejde var heller ikke sjovt. Men at hjælpe i marken, feks. med at samle kartofler, gav jo mulighed for en masse pjat. »Hvem smed den kartoffel?« skreg karlen, der gik lidt foran og gravede toppene op. Det var der ingen, der kunne svare på.

Sommetider var der også kartoffelagsmål imellem eleverne, men det var farligt. Spanskrøret lå ovre i skolen, og degnen så måske tilfældigt ud ad et vindue.

Første juleafslutning var en stor begivenhed. Ikke mindst fordi degnen et år fik et juletræ fra en plantage på mine forældres ejendom. Degnen kom i pænt tøj og tog mål med sin spadserestok. Ved hjælp af den kunne han finde den rigtige højde.

Vi gik rundt om juletræet, det må have været i en ryddet skolestue, i fem ringe. Den inderste ring, tættest på træet, den ene vej. Anden ring den anden vej osv. Så husker jeg, der var lidt tummel. Alle ville gå i den inderste ring. Degnen spillede for på en violin. Det gjorde han også hver morgen til morgensang, så vidt jeg husker.

Vi sang meget langsomt. »Her kommer, Jesus, dine små.« - »Et barn er født i Betlehem«. De frække fortsatte absolut ikke særlig højt: »Thi glæde sig i Bur og Vemb!« - Det var 2 små byer på Holstebrokanalen.

Vi sang alle dæmpet; jeg synes, jeg kan høre degnens violin og de slæbende trin, når jeg prøver at huske mig tilbage. Ja, og så lugten. Den var aldrig god. Vådt tøj og alt det.-

Så kom det store højdepunkt for mange af os. Det var før forkælelsens tid. Man kunne vælge mellem et æble og en appelsin, og så fik vi et lille kræmmerhus med slik. Jo, det var skønt og så »Glædelig jul, kære børn, og kan I nu være gode børn!«

»Ja«, skreg vi og så af sted. Pludselig var vejen ganske kort, sådan løb vi hjem til alt det spændende. Måske var der kommet nye poser fra købmanden med nisser og snevejr? Hunden var vi ligeglade med. Den glemte helt at gø. Mor var næppe helt ligeglad. Hun glædede sig nok over, at også juleferier fik en ende.

Dette er kun et lille rids, som andre kan fortsætte. Ikke så længe efter min start i Mogenstrup skole flyttede familien til Djeld. Her hed skolen Nørstoft skole, og det er en helt anden historie, som måske senere dukker op.

P. K. Poulsen